

Begin met kijken

Nieuwe Welzijnsmonitor

Goed kijken naar koeien is de basis van de Welzijnsmonitor. Vervolgens is het zaak om de resultaten te vergelijken met die van collega's.

Tekst: Marieke Louwes-de Weerd – Foto's: DLV Advies

In opdracht van het ministerie van Economische Zaken en ZuivelNL hebben DLV Advies en de faculteit Diergeneeskunde in Utrecht de Welzijnsmonitor ontwikkeld die het dierenwelzijn op een praktische manier in beeld brengt. Daarbij observeert een dierenarts de koeien waarbij hij onder meer kijkt naar huidbeschadigingen, hygiëne en locomotie. Na de observatie werden de resultaten van zes deelnemende melkveebedrijven in kleine groepen besproken. "Deze discussie voorkomt bedrijfsblindheid en bovendien

worden deelnemers zich beter bewust van de verbeterpunten", zegt Bert Snel van DLV Advies.

Kale plekken

De dierenartsen die meededen aan het project bekeken aselect circa 25 procent van de veestapel. In die groep scoorden ze het aantal koeien met kale plekken en/of wonden en zwellingen, en per koe het aantal huidafwijkingen. Bert Snel: "Op een bedrijf kwam een hoog percentage kale voorknieën voor. Het bleek dat de koeien met hun knieën

tegen het betonnen muurtje onder het voerhek leunden. Door het voerhek aan de onderkant schuiven naar de koe te plaatsen is het probleem verholpen." Huidafwijkingen ontstaan vaak door te krappe boxen en onvoldoende, ruwe of harde bedekking. Door het schuren bij het gaan (ver)liggen ontstaan schuurplekken. Uit metingen bleek dat koeien op bedrijven met diepstrooiselboxen duidelijk minder kale plekken hadden dan koeien op bedrijven met andere boxtypen. Hierop besloten verschillende deelnemers aanpassingen aan de

boxen te doen, zoals een andere afstelling van de schoftboom of zij schakelden over naar diepstrooisel. Of dat zinvol is, is onder meer afhankelijk van de grootte van de box. Projectleider Bouw bij DLV Advies, Eric Pijnappels: "Als de boxen voldoende ruim zijn en niet te hoog, dan kun je reguliere boxen ombouwen naar diepstrooiselboxen. Er wordt dan een achterrand op de boxen geplaatst. Maar als de instap met een achterrand te hoog wordt, heeft het ombouwen naar diepstrooisel meer voeten in aarde. Dan moet het hele boxdek eraf." Ook wijst hij erop dat je bij ombouwen naar diepstrooisel rekening moet houden met de mixvoorzieningen. Bij diepstrooisel is er namelijk een groter risico op een drijfslag op de mest. "Goed mixen is dan extra belangrijk."

Te smal

Ook aanpassingen aan de vorm en afstelling van de boxen kan het aantal huidafwijkingen verminderen. Pijnappels: "In te smalle boxen kunnen koeien niet voldoende op hun zij liggen. Ze liggen dan te veel op hun poten, waardoor er meer druk komt op de gewrichten en de doorbloeding minder goed is. De boxen verbreden kan dan uitkomst bieden." De oorzaken van huidbeschadigingen zijn

vaak betrekkelijk eenvoudig te achterhalen. Bij locomotieproblemen, ofwel de manier en snelheid van lopen van een koe, is dat moeilijker. Hierbij spelen veel factoren een rol, waaronder voeding en management. Zo kan een voorzichtige stap van een koe wijzen op gladde roosters, maar ook op te weinig liggen en daarmee dus op een verkeerde afstelling of maatvoering van de ligbox of een slechte boxbedekking. En lage locomotiescores door Mortellaro wijzen dikwijls op te weinig preventie van de veehouder. Kreupel lopen zorgt er vervolgens voor dat koeien niet gemakkelijk gaan liggen en opstaan.

De locomotie op de 60 bedrijven is vier keer gemeten in anderhalf jaar. De scores zijn in die periode aanzienlijk verbeterd, merkt Snel op. "Alle veehouders zijn zich ervan bewust dat locomotie belangrijk is voor het dierenwelzijn en ook voor de resultaten van het bedrijf. Veehouders zijn beter gaan kijken en zijn sneller gaan (be)handelen. Dat heeft geresulteerd in minder kreupel dieren." Ook bespreken van de resultaten in studiegroepen en bezoeken aan elkaars bedrijven hebben eraan bijgedragen dat de deelnemers aanpassingen op hun bedrijf hebben doorgevoerd, zoals het opruwen van de roosters. Bij de helft van de bedrijven zorg-

den de aanpassingen voor een meetbaar beter resultaat. Ook een hygiënescore (het aantal en de grootte van mestplekken op de huid) is onderdeel van de Welzijnsmonitor. Er is namelijk een duidelijk verband tussen hygiëne, gezondheid en welzijn. Zo heeft een vuile koe een verhoogd risico op uierinfecties. Bij een van de deelnemers met relatief vuile koeien, liep de mestschuif al jaren vier keer per dag. Maar het aantal dieren in de stal was inmiddels met 50 stuks toegenomen. Nu gaat de mestschuif zes keer per dag door de stal en zijn de koeien veel schoner. Dat heeft de gezondheid en het welzijn positief beïnvloed.

Handvatten

Het gericht kijken naar individuele dieren en uitkomsten vergelijken met anderen heeft de deelnemers aan het project handvatten gegeven voor verbeteringen in het bedrijfsmanagement. Het verbeteren van het resultaat van de veestapel begint bij het goed kijken naar de veestapel en op basis daarvan de huisvesting of de voeding aanpassen. □